

Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına İlişkin Değerlendirmede Dikkate Alınacak Kriterler

Aşağıda yer verilen kriterler Kişisel Verileri Koruma Kurulunca bu yöndeki şikayetlerin değerlendirilmesi sürecinde öncelikli olarak dikkate alınacak kriterler olarak belirlenmiş olup, ihtiyaç duyulması halinde güncellenmeleri söz konusu olabilecektir. Bu kriterlerin veri sorumlularına yapılacak başvuruların değerlendirilmesinde de dikkate alınmasında yarar görülmektedir.

1. İlgili kişi kamusal yaşamda önemli bir rol oynuyor mu?

Sıradan vatandaşlara göre kamusal yaşamda rolü olan vatandaşların bilgilerine erişimde daha fazla kamu yararı olduğu bir gerçektir. Bu anlamda, ilgili kişiye ilişkin internette bulunan arşiv kayıtlarının arama motorlarından bağlantısının kaldırılmasına ilişkin bir değerlendirme yapılırken kişinin kamusal yaşamda ayırt edilebilir bir rolünün olup olmadığının değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

İlgili kişinin temel hak ve özgürlükleri ile karşılaştırıldığında arama sonuçlarından elde edilen bilgilere erişimde toplumun daha üstün menfaati olduğunu söyleyebilmek için bir kişinin sahip olması gereken rolü kesin hatları ile tanımlamak zor olabilmektedir. Bununla birlikte, siyasetçilerin, üst düzey kamu yöneticilerinin, iş adamlarının, ünlü sanatçı ve sporcuların, dini liderlerin ve bazı meslekleri icra eden kişilerin kamusal hayatta rol oynadıkları kabul edilmektedir. Ayrıca, açıklamaları ya da eylemleri nedeniyle medyada sıklıkla yer alan kişiler de bu kapsamda değerlendirilebilmektedir.

Kamusal yaşamda rol üstlenen kişilerin adı ile yapılacak aramalar vasıtasıyla ulaşılan sonuçlara erişim sağlanması, söz konusu arama sonuçlarının bu kişilerin profesyonel hayatları açısından kamunun bilgisine sunulmasını gerektiren bazı bilgileri de içerebileceği ya da toplumu, bazı meslekleri icra eden profesyonellerin uygulamalarından koruyacağı düşünüldüğünden, kamusal yaşamda önemli rolü olan ilgili kişilerin bu kapsamda yapacakları başvuruların kabul görme olasılığı daha düşüktür.

Burada belirtmek gerekir ki, ilgili kişinin özel yaşamı ile ilgili bilgilere ilişkin başvuruların arama sonuçlarından kaldırılma olasılığı daha yüksektir. Bu nitelikteki veriler, kamusal yaşamda rolü olan kişiler hakkında da olsa arama sonuçlarından kaldırılabilir.

2. Arama sonuçlarının öznesi bir çocuk mu?

Bir kişi, kendisine ait bilginin yayımlanması sırasında yasal olarak reşit değilse, söz konusu bilgiye dayalı arama sonuçlarına ilişkin bağlantı kaldırılması talebinin kabul görme olasılığı yüksektir. Nitekim, reşit olmayanlara diğer bir ifade ile çocuklara ilişkin bu yöndeki taleplerin değerlendirilmesinde “çocuğun üstün (yüksek) yararı” ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır.

3. Bilginin içeriği doğru mu?

Bilginin doğru olması gerçeğe uygun olması anlamına gelmektedir. Bu noktada, gerçeğin yorumlanması ile gerçeğin paylaşılması arasındaki farka dikkat edilmelidir. Bilginin doğru olmaması ya da yanıltıcı olması bu konudaki başvuruların kabul edilme olasılığını yükseltirken, bilginin doğru ve gerçeklere dayanması da başvuruların kabul edilme olasılığını düşürmektedir. Yayınlanan bilgi gerçeği yansıtmıyorsa ve bu durum ilgili kişi hakkında doğru olmayan ve yanıltıcı bir izlenim edinilmesine neden oluyorsa, söz konusu bilgiye ilişkin bağlantı kaldırılması taleplerinin uygun görülmesi daha olasıdır.

Burada önemle belirtmek gerekir ki, şikayet sahibi ilgili kişi, kendisi hakkında yanlış bir bilgi olduğunu ileri sürüyorsa, bu iddiasını ispat etmesi beklenmektedir.

Öte yandan, bilginin doğruluğu konusunda bir ihtilaf varsa, (örneğin ilgili kişi hakkında devam etmekte olan bir yargılama ya da polis soruşturması olduğunda), süreç tamamlanıncaya kadar bu hususta herhangi bir eylemde bulunulmaması yoluna gidilmesi de mümkündür.

4. Bilgiler kişinin çalışma hayatı ile mi ilgili?

Arama sonuçlarından bağlantı kaldırılmasına yönelik taleplerin değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken diğer bir kriter ise bilginin ilgili kişinin iş yaşamı ile mi yoksa özel yaşamı ile mi ilgili olduğudur. Bir kişi ile ilgili tüm veriler kişisel veri olmakla birlikte, o kişiyle ilgili tüm veriler özel değildir. Genel olarak, bilginin ilgili kişinin iş yaşamı ile ilgili olması, bu bilginin arama motorlarından bağlantısının kaldırılması talebinin kabul edilmesini zorlaştırmakta iken, özel yaşama dair olması bu yöndeki talebinin kabul edilmesinde önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Doğaldır ki kamu hayatında rol oynamayan bir kişinin özel hayatına dair bilgiler alakasız olarak kabul edilmelidir. Bu açıdan bakıldığında kamunun bu bilgilere erişmesinde herhangi bir fayda bulunmadığı dikkate alınarak bu bilgilerin arama sonuçlarında yer almasının gerekli olmadığı değerlendirilebilecektir. Bununla birlikte, yukarıda yer verildiği üzere, belli durumlarda kamuya mal olmuş kişiler de, özel hayatlarına ilişkin bilgilerin yayılmamasını isteme hakkına sahiptirler.

Ancak, burada iki hususa dikkat edilmelidir. İlk olarak, kişinin halihazırda aynı işi yapıp yapmadığı ve ilgili kişinin işine ilişkin yayınlanan verilerin olması gerekenden fazla bilgi içerip içermediği, bu kriterin değerlendirilmesinde ayrıca göz önünde bulundurulmalıdır.

5. Arama sonuçlarında yer alan bilgi ilgili kişi hakkında hakaret, onur kırıcı, iftira niteliği taşıyor mu?

Arama motorunda listelenen sonuçlarda suç niteliği taşıyan kişi hakkında hakaret, nefret söylemi içeren, onur kırıcı ya da aşağılayıcı ifadeler bulunan içeriklerin bağlantılarının kaldırılması hususunda veri sorumlusuna yapılacak başvuruların reddedilmesi halinde Kişisel Verileri Koruma Kuruluna şikayet yoluna gidilmemesi, bu yöndeki başvuruların mahkemeler vasıtasıyla çözüme kavuşturulması daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

6. Arama sonuçlarında yer alan bilgi özel nitelikli kişisel veri niteliği taşıyor mu?

Özel nitelikli kişisel veriler (hassas veri) öğrenildiği takdirde kişinin mağdur olabilmesine ya da ayrımcılığa maruz kalmasına neden olabilecek nitelikteki veriler olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda, kişilerin hassas (cinsel hayata, dini inancına, sağlığına ilişkin bilgiler vb) bilgilerinin arama motorlarından bağlantılarının kaldırılmasına yönelik taleplerin kabul görme olasılığı özel nitelikli olmayan kişisel verilere göre daha yüksektir.

Bununla birlikte, kamuya mal olmuş kişilerin özel nitelikli verileri söz konusu olduğunda ise toplumun bu bilgilere erişmedeki menfaatinin ilgili kişinin haklarına üstün gelip gelmediğinin ayrıca değerlendirilmesi gerekebilir.

Bunun yanı sıra özel nitelikli kişisel veri olmamakla birlikte, kişiyi tanımlayıcı bilgileri (adres, telefon numarası, parola vb), mali bilgileri gibi bireyin mahremiyetinin ön plana çıktığı bilgilere ilişkin bu yöndeki taleplerin kabul görme olasılığı da yine yüksek olarak değerlendirilmektedir.

7. Arama sonuçlarında ulaşılan bilgi güncel mi?

Arşiv kayıtlarının arama motorlarından bağlantısının kaldırılmasına yönelik taleplerin değerlendirilmesinde dikkate alınacak kriterlerden bir diğeri de verinin güncel olup olmadığı, başka bir ifade ile verinin yayımlanmasından sonra aradan geçen zamandır. Aradan geçen zaman verinin güncel olma özelliğini yitirmesine neden olabilmekte, ya da bilginin konu ile ilgisi azalabilmektedir. Bu durum da verinin işleme amacı ile olan bağını koparabilmektedir. Bu nedenle, aradan geçen zaman indeksten çıkarma taleplerinin kabul edilme ihtimalini artıran bir unsurdur.

Ancak, diğer kriterlerde de olduğu gibi aradan geçen zaman da mutlak bir kural değildir. Örneğin, politikacılara veya kamuoyunca tanınan kişilere ilişkin veriler ya da tarihsel ve bilimsel veriler üzerinde aradan geçen zamanın etkisi sınırlı olacaktır.

8. Arama sonucunda ulaşılan bilgi kişi hakkında önyargıya sebep oluyor mu?

İlgili kişinin arama sonucunda ulaşılan bilginin kendisi hakkında önyargıya sebep olduğunu iddia etmesi hali söz konusu bağlantının arama sonuçlarından kaldırılması yönünde bir talebin değerlendirilmesini gerektirir. Ancak söz konusu iddianın kanıtlanabilir nitelikte olması talebin kabul görme olasılığını artıracaktır.

9. Arama sonucunda yer alan bilgi kişi açısından bir risk doğuruyor mu?

Bir arama sonucu ulaşılan bilgiler kişiyi kimlik hırsızlığı veya takip edilme gibi risklere açık hale getiriyorsa, söz konusu bilgilerin arama motoru listelerinden kaldırılması olasıdır.

10. Bilgi kişinin kendisi tarafından mı yayımlandı?

İlgili kişi tarafından ya da onun açık rızası ile yayımlanan bilgilerin buldukları yerden kendileri tarafından kaldırılması imkanı bulunduğundan, arama sonuçlarından kaldırılmasına yönelik taleplerin kabul görme olasılığı azalmaktadır.

Eğer ilgili kişi bir verinin yayımlanmasına açık rıza vermiş ancak daha sonra kendisine açık rızasını geri alma imkanı tanınmamışsa veya verisinin işlenmemesine ilişkin talebi reddedilmişse, kişiye ilişkin söz konusu bilginin arama sonuçlarından bağlantısının kaldırılmasına yönelik taleplerde bu hususun da değerlendirilmesi gerekmektedir.

11. Orijinal içerik gazetecilik faaliyeti kapsamında işlenen verileri mi kapsıyor?

Bilginin kaynağı ve yayımlanma amacı da kişilerin kendilerine yönelik arama sonuçlarında bağlantılarının kaldırılmasına ilişkin taleplerin değerlendirilmesi sürecinde dikkate alınması gereken önemli bir etkidir.

Nitekim, ifade özgürlüğü çoğulcu ve anayasal demokrasilerin temel taşıdır. İfade özgürlüğü genel hatları ile, düşünce ve bilgiye ulaşma, edindiği fikir ve düşüncelerden dolayı kınanmama, bunları meşru yöntemlerle dışa vurabilme imkan ve serbestisi olarak tanımlanmaktadır.

Basın özgürlüğü de görüş ve düşünceleri, yazılı ve görsel biçimde, basın ve yayın yoluyla, yerli ve yabancı tüm muhataplarına açıklayabilme ve yayabilme hakkı şeklinde kendini gösteren bir temel hak ve özgürlüktür. Basın özgürlüğü kavramı, toplumun bilgiye ulaşması, yorum süzgecinden geçirdikten sonra kendi düşüncelerini ifade edebilmesi açısından ifade özgürlüğü kavramıyla bir bütün halinde değerlendirilmelidir.

Bu bağlamda, haber ve fikirlerin yayılmasını ve bunların kamunun ulaşmasını kolaylaştıran internetin toplum hayatındaki önemli rolü yadsınamaz. İnternet üzerinde arşiv oluşturma, aktüalitenin ve haberlerin saklanmasına ve erişilebilirliğine büyük ölçüde hizmet etmektedir. Bu nitelikteki arşivler özellikle doğrudan halkın erişimine açık ve genelde ücretsiz olmaları nedeniyle tarih eğitimi ve araştırma faaliyetleri için kaynak sunmaktadır. Öte yandan, demokratik bir toplumda basın ilk işlevi olan "gözetleyici" rolünün bir sonucu da arşivlerin halkın erişimine sunulmasıdır.

Bu sebeple Anayasada koruma altına alınan şeref ve itibarın korunmasını isteme hakkı ile basın özgürlüğü ve bu özgürlükle bağlantılı olarak ifade özgürlüğü arasında belli kriterler çerçevesinde bir denge kurulması gerekmektedir. Söz konusu haber ya da düşüncelerin kamu yararına ilişkin bir tartışmaya katkı yapması ya da konu alınan kişinin toplumdaki rol veya fonksiyonu ile röportaj ya da fotoğrafa konu faaliyetin niteliği bu kriterlere örnek gösterilebilir.

Bu kapsamda, kamunun arama sonuçlarına erişiminin sağlanması önemli olmakla birlikte, başkalarının özel ve aile hayatlarının korunması için konulan sınırların da aşılması gerekmektedir. Bu durumlarda, gazetecilik içeriğiyle ilgili olarak arama sonuçlarının kaldırılması da mümkün olabilecektir. Dolayısıyla, her bir şikayet özelinde yarışan menfaatler arasında bir değerlendirme yapılması gerekliliği gündeme gelecektir.

12. İlgili kişiye ilişkin bilgilerin yayımlanmasında yasal bir zorunluluk var mı?

Bir kamu kurumu ya da yasal bir zorunluluk nedeniyle kendisine yetki tanınan kuruluşlar tarafından belirli bir verinin yayımlanması zorunluluğu varsa ve bu zorunluluk geçerliliğini sürdürüyorsa, bu durum ilgili kişinin kendisi ile ilgili arama sonuçlarının kaldırılması yönündeki talebinin değerlendirilmesinde olumsuz bir etken olarak görülecektir. Bununla birlikte, her olayda konunun ayrıca değerlendirilmesi gerekliliği unutulmamalıdır.

13. İlgili kişiye ilişkin bilgi ceza gerektiren bir suçla mı ilgili?

Çok zaman önce meydana gelen göreceli olarak küçük suçlarla ilgili arama sonuçlarının listelerden bağlantılarının kaldırılmasına yönelik taleplerin, daha yakın zamanlarda meydana gelen daha ciddi olanlarla ilgili sonuçların listelerden bağlantılarının kaldırılmasına yönelik taleplere göre kabul görme olasılığı daha yüksektir. Ancak, bu kriter kesin bir kural şeklinde algılanmamalı ve her somut olay özelinde dikkatle incelenerek ele alınmalıdır.